

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 578

Archeologienota Balen, Molsesteenweg

Uitbreiding van een handelsruimte

Deel 2: Programma van maatregelen

Petra Driesen & Thomas Himpe
Maart 2018

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2018B180) uitgevoerd.

Deze hebben betrekking op het te ontwikkelen terrein, kadastraal gekend als *Balen: 1ste afdeling, sectie A, percelen 1122C, (deel van) 1410W2, (deel van) 1410H2, (deel van) 1410G2*. Het totale projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 6582 m². De zone waarin effectief bodemingrepen gaan uitgevoerd worden bedraagt ca. 1200 m².

Op basis van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

De Oude Nete stroom ter hoogte van de oostelijke perceelgrens. Verder geven historisch kaartmateriaal aan dat meerdere vennen in de omgeving van het onderzoeksterrein aanwezig zijn. Op de grens tussen natte en droge gronden kan deze plaats vanuit landschappelijk oogpunt dan ook een hoge aantrekkingskracht op de prehistorische mens hebben uitgeoefend. De bodemkaart geeft voor het terrein bovendien een Zcg-bodem weer. Podzolbodems hebben, indien gaaf bewaard, een hoog potentieel op het aantreffen van intacte prehistorische artefactensites.

Op basis hiervan wordt voor het onderzoeksgebied een hoog potentieel ingeschat op het aantreffen van prehistorische artefactensites.

Cartografische bronnen hebben aangetoond dat het onderzoeksgebied de laatste twee eeuwen steeds onbebouwd was tot het eind van de jaren '80 van vorige eeuw. Het aantreffen van proto-historische sites uit de IJzertijd en historische sites uit de middeleeuwen en nieuwe tijd is echter niet uit te sluiten. Op 650 m ten oosten van het terrein op hetzelfde pediment werden immers bewoningssporen uit deze twee periodes aangetroffen.

Hiertegenover staat dat de bodem in het onderzoeksgebied o.a. door de recente bebouwing en de aanleg van een bijhorende werfzone en groenzone naar alle waarschijnlijkheid reeds sterk geroerd is. De zone waar de bodem mogelijk gaaf bewaard is, situeert zich uitsluitend ter hoogte van de tuinen langs Langevennen in het noorden van het projectgebied. Ook hier hebben tuinbergingen, omheiningen, verhardingen en beplanting echter reeds bodemingrepen met zich meegebracht die het oorspronkelijk bodemarchief hebben verstoord. Bovendien lag hier in het verleden een talud en is deze zone bebost en ontbost. De zone waar de bodem mogelijk gaaf bewaard is, nl. de tuin met beplanting, bedraagt niet meer dan 225 m².

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

De geplande bodemingrepen beslaan een oppervlakte van 1200 m² en situeren zich in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied ter hoogte van de percelen 1410W2, 1410H2, 1410G2 en het westelijke en noordelijke deel van 1122C. In het zuidelijk terreindeel vinden geen bodemingrepen plaats en is er dus geen impact.

De werken omvatten het verbouwen en uitbreiden van een bestaande handelsruimte met bijhorende parking en groenaanleg inclusief gedeeltelijke afbraak van de tuinbergingen en verhardingen in de tuinen (*BIJLAGE 5*). Een gedetailleerde beschrijving van de geplande bodemingrepen is terug te vinden in paragraaf 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen uit deel 2.

Ondanks de omvang van de geplande werken is de impact ervan minimaal. Het overgrote deel van de zone waar de werken worden uitgevoerd is immers in het verleden verstoord. Slechts in een beperkt deel van de huidige projectzone (225 m²) is de bodem mogelijk relatief onverstoord.

1.4 Bepaling van de maatregelen

Hoewel het bureauonderzoek de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologische waarden niet heeft kunnen aantonen en vanuit topografisch standpunt op een hoog potentieel wijst voor het aantreffen van prehistorische artefactensites, wordt er geen aanvullend onderzoek geadviseerd.

De bodem in het onderzoeksgebied is door de recente bebouwing en de aanleg van een bijhorende werfzone en groenzone naar alle waarschijnlijkheid reeds sterk geroerd. Een zone waar de bodem mogelijk gaaf bewaard is, situeert zich uitsluitend ter hoogte van de tuinen langs Langevennen, waar tuinbergingen, omheiningen, verhardingen en beplanting reeds bodemingrepen met zich meegebracht hebben die het oorspronkelijk bodemarchief hebben verstoord. Bovendien lag hier in het verleden een talud en is deze zone bebost en ontbost.

Een zone waar de bodem desondanks mogelijk gaaf bewaard is (ter hoogte van een tuin met beplanting), bedraagt niet meer dan 225 m². De omvang van deze zone is zodanig beperkt dat indien archeologische indicatoren worden aangetroffen deze slechts in zeer beperkte mate tot kennisvermeerdering zullen leiden. De kosten voor het uitvoeren van verder onderzoek wegen dan ook niet op tegen de baten die een dergelijk onderzoek met zich mee brengt. Er wordt bijgevolg geen aanvullend onderzoek aanbevolen en er werd geen Programma van Maatregelen opgemaakt.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS, L. (1972) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij kaartblad Balen 46E*, Brussel.

BEERTEN, K. (2006) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 17 Mol*, Brussel.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen VIII*, 123 – 164.

DEEBEN, J. & RENSINK, E. (2005) *Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland*.

DE GEYTER, G. (1995) *Toelichtingen bij de geologische kaart van het Vlaams Gewest. Kaartblad 17 Mol*, Brussel.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (*Onderzoeksrapport 48, OE*), Brussel.

LANGOHR, R. (2001) L'anthropisation du paysage pedologique agricole de la Belgique depuis le Neolithique ancien- Apports de l'archeopedologie . *Etude et Gestion des Sols 8*.

VAN DE STAHEY, I. & DRIESEN, P. (2015) Prospectie met ingreep in de bodem aan de Berg te Balen. *Aron Rapport 240*, Sint-Truiden.

VAN DE STAHEY, I. & DRIESEN, P. (2015) Archeologisch onderzoek aan de Berg te Balen. *Aron Rapport 250*. Sint-Truiden.

VAN RANST, E. & SYS, C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

M. VERHOEVEN, G.R. ELLENKAMP & D.M.G. KEIJERS (2010) Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport. 1951*.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroendergoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

<https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/quartaargeologische-kaart-kaartblad-17-mol-met-toelichting>

<https://inventaris.onroendergoed.be/erfgoedobjecten/121752>

<https://inventaris.onroendergoed.be/erfgoedobjecten/121745>

<https://sites.google.com/site/schansenab/home/balen/tenderlo>

